

Uitarea nu trebuie să se aştearnă

Înceleştarea primului război mondial a răvăşit lumea şi pe mulţi i-a făcut să în calea refugiului în Moldova, singurul petec de pământ românesc ce mai rămăsese liber.

Tot aici a venit şi misiunea generalului de armată francez, Henri Berthelot, pentru a instrui şi sprijini armata română în marşa ofensivă din triunghiul morţii: Olteuz-Mărăşti-Mărăşeşti.

Lacotenentului-colonel George Dragu; comandantul Reg. 55 Dobrujanji, îi fusese ataşat în partea misiunii franceze căpitanul de infanterie, doctor Aman Jean Armand. Tot aici se găsea şi o studentă la medicină, din Craiova, care luera în spitalul de răniţi.

În acea dezlănţuire de forţe lumestii, în ael Babilon de lămbi şi obiectivari s-a infiripat dragotena între Jean Aman şi studenta medicinistă din Craiova.

Joi 13 martie 1918, în ziua enciclosului Benedict, s-a născut la Roman copilul Armand, pe care moaşa de la spital l-a luat sub îngrijire. Aceasta l-a încredinţat familiei Rosu din Botosani, care l-a înfiat devenind în actele oficiale Rosu Armand.

Cînd mama naturală a venit să-şi ia copilul, moaşa l-a comunicat că băiatul a murit.

Copilul Armand Rosu, după ce a urmat şcoala primară la Botosani şi Roman, a fost dat să urmeze Liceul militar de la Iaşi între anii 1928—1936. Lăud bachelauratul printră primă, a fost obligat să urmeze Şcoala militară de la Sibiu, ieşind sublocotenent de infanterie cu promoţia 1939. Promoţia de război fiind, a fost reparatizat la Divizia de blindate. Cu această divizie a trecut Prutul pentru eliberarea Basarabiei. În luptele înverşunate din jurul Chişinăului, sublocotenentul Rosu Armand a fost rănit pe data de 16 iulie 1941.

După cîteva luni de spitalizare

ceastă apariţie în plină dietatură comunistă din România era un act de mare curaj deoarece ea inspirase Conştiinţa franceză din 1791 şi a stat la originea doctrinelor constituţionale liberale care se sprijineau pe separarea puterilor legislative, executive şi judecătoreşti. Era toamai de cere ce avea nevoie România la ora aceea.

Curios este faptul că Armand Rosu îşi alege în continuare ca autor de tradus pe economistul şi criminalistul italian Cesare Beccaria (1738—1794), care s-a inspirat din Montesquieu în lucrarea lui Dei delitti e delle pene (Despre infracţiuni şi pedepse). Principiile reliefate de Beccaria urmăreau redeschiderea disensiunilor asupra atenuării pedepselor în dreptul penal, tocmai cînd la noi executivul era cel care dicta înă prica pentru a-şi conserva continuitatea. Pe lângă faptul că volumul a fost însoţit de note explicative competente, merită încă o dată subliniat curajul.

În ultima încreare s-a ureat pînă la culme, la cel socotit a fi puntea de aur între Renaştere şi filosofia modernă, în cel ce se plimba en regi dar nu-şi pierdea simţul realităţii, la Francoise Bacon, cancelar şi filosof englez (1561—1626). Acest filosof, martor al luptelor religioase, din timpul regelui Iacob I al cărui cancelar a fost, a scris Esenri sau Sfaturi politice şi morale (1597) pe care le socoteşte „a fi asemenea unor grăunţe de sare, care mai degrabă vă vor deschide pofta decît vă vor sătura”, mărturisind sugestiv: „Intenţia mea nu este, cum s-a spus despre Soarele, să albe filosofia din cer pe pămînt, alieci să las de o parte filosofia naturală şi să îndrept cunoaşterea numai spre morală şi politică. Ci, după cum cerul şi pămîntul îşi dau mîna şi contribuie şi unul şi altul la folosul şi binele omului,

Serie nouă, an VIII, nr. 9—21

Publicaţie de opinii

Director

JURNALUL

Donului, ce arevenit în același timp cu cele de la Sevastopol.

„Din cauza iernii timpurii și foarte geroase i-au înghețat picioarele, nu numai lui, dar la mulți ostași lipsiți de îmbrăcămintă adecvată. A fost excecunat reușind să ajungă în spitalul de la Tîrgoviște.

După refacere a ajuns repartizat de data aceasta la Reg. 4 Infanterie motorizat, la București. Declarat invalid de război, a continuat să rămână în armată pînă în 1947, cînd a fost trecut în cadrul disponibil.

Deoarece din perioada spitalizării se inserisese la Facultatea de drept (1943) a continuat doctoratul în științele politice-economice paralel cu Facultatea de Filosofie. Dar studiul și-l împletește cu spitalizarea datorită febrei și a unei boli de stomac.

Reușește să se angajeze în cadrul Ministerului Industriei la direcția sticlei și ceramicii fine și cunoaște perioada grea a restructurărilor permanente ce indezirabil, neadaptabil, evinte noi folosite cu analfabeți poltruci, la dosarele oamenilor ce nu voiau să se compromită.

După ce între 1953—58 a lucrat ca funcționar la I.T.B., a fost revizuit medical și declarat invalid elasa III-a cu drept de muncă.

Acum reușește să se angajeze colaborator extern la Editura Științifică pentru traduceri din limba engleză și va excela în studiile introductive, note explicative și ample comentarii.

Debutență cu filosoful englez John Locke (1632—1704) traducînd încercare asupra intelctului omencesc (apărută în 1690), lucrare prin care filosoful respinge ideile innăscute, pentru a stabili originea cunoștințelor noastre în experiență.

În 1964 apare traducerea lucrării Despre spiritul legilor a scriitorului francez Montesquieu (1689—1755) apărută în 1748. A-

a păstra și spori tot ce e solid și roditor”.

Este remarcabilă dorința lui Armand Roșu de a prezenta intelctului român, într-o vreme de îngrădire spirituală — Esecurile —, „ocantite „un model al genului”, dar nu trebuie să negliăm strădania traductorului de a deschide poarta nesăbioaia a cititorului.

Celor 184 de pagini ale Sfaturilor politice și morale traduceătorul le consacră un Studiu introductiv de 161 de pagini reușind în mod strălucit să prezinte personalitatea lui Francise Bacon și mai ales esența și importanța operei lui. Încheierea lucrării se face printr-un capitol special al Notelor explicative care însumează nici mai mult, nici mai puțin decît 275 pagini. Această muncă uriașă de 436 pagini închinată înțelegerii lui Bacon și a lumii pe care acesta a străbătut-o pentru a scoate la lumină observațiile asupra „perlelor” gândirii omenești ne înimeste.

În încheierea studiului, Armand Roșu face aluzie la „multi-lateralul” nedezvoltat, bazîndu-se pe Eminescu: „Care-i adevărul? Cel văzut clar de un giușac sau cel abia întrevăzut ca prînt-o negură de Kant? . . . Un semn că pentru o minte mare tot-a-i problemă, iar pentru 75 de dramuri de creier totu-i sigur”.

Era normal ca în încercarea gândirii românești dramurile cutezătorului singuratie, disimulat, să se încheidă. Îi mai rămăseu o cale și a reușit s-o deschidă: cea a Apusului fără întoarcere.

Cleopatra IONIȚOIU

August 1986

16 pagini — 1000 lei

atitudine intelectuală

LITERAR

tor: G. Calinescu